

Pluimveesector naar piek in laatste tien jaar

**Explosieve groei van
aantal dieren zorgde
voor veel nieuwbouw**

ing. W.A. Kramer, ENCI

De herstructurering van de varkenshouderij zorgde in 1996 voor een kortstondige, explosieve stijging van het aantal afgegeven bouwvergunningen in de pluimveesector

In dit artikel over bedrijfsontwikkelingen gaan we nader in op de pluimveesector. De pluimveesector hoort wat het aantal bedrijven betreft tot de kleinere categorieën binnen de veehouderij, maar is wat het aantal dieren betreft verreweg de grootste categorie. Het CBS telde in 1999 bijna 107,5 miljoen stuks pluimvee. Daarvan is het overgrote deel, bijna 105 miljoen, kip. De rest betreft kalkoenen, eenden, patrijzen e.d. Bij de leghennen houdt 27% van de bedrijven 83% van het totaal aantal dieren.

Kippenhouderij

De bijna 105 miljoen kippen worden gehouden op zo'n 4100 bedrijven, waarvan 2410 met leghennen en 1225 met vleeskuikens (1999). De overige bedrijven zijn bedrijven met ouderdieren.

De meeste bedrijven met kippen vinden we in de provincies Gelderland (1150), Noord-Brabant (910), Limburg (475) en Overijssel (500).

Hoewel Gelderland de meeste bedrijven met kippen telt, heeft deze provincie relatief veel bedrijven van geringe omvang, hetgeen tot uitdrukking komt in een klein gemiddeld aantal dieren per bedrijf. In 1996 was nog 22% van het aantal

kippen in Gelderland gehuisvest. Ook de stijging van het gemiddeld aantal dieren per bedrijf in 1999 ten opzichte van 1996 was in Gelderland het laagst: + 17%. Dit was het hoogst in Limburg: + 30%.

Vlak nadat de minister van LNV in de tweede helft van 1996 zijn plannen bekendmaakte voor de herstructurering van de varkenshouderij, vertoonde het aantal afgegeven bouwvergunningen in de pluimveesector een forse stijging. Deze groei leidde er vervolgens weer toe dat door de minister in 1999 een stop op de uitgifte van nieuwe vergunningen voor uitbreiding van de kippenhouderij werd ingesteld.

Leghennen

De schaalvergroting is duidelijk waarneembaar bij de bedrijven met leghennen. Zo daalde het aantal bedrijven met leghennen tussen 1990 en 1996 met 30%, terwijl het aantal dieren afnam met slechts 10%. In 1995 was het aantal leghennen in Nederland het geringst: ruim 29 miljoen. Tot 1999 is dit aantal weer toegenomen tot 31,4 miljoen, terwijl het aantal bedrijven afnam van ruim 2400 in 1996 tot bijna 2200 in 1999 (- 10%). In absolute aantallen nam alleen het aantal bedrijven met een bedrijfsgrootte van meer dan 15 000 dieren toe. Deze 590 bedrijven huisvesten 83% van de ruim 31 miljoen legkippen! Dit komt overeen met een gemiddelde van 42 500 legkippen per bedrijf. Dit is een toename van 15% ten opzichte van 1996! De 41% kleinere bedrijven (met minder dan 2000 kippen) huisvesten nog niet 1% van het totaal aantal legkippen in Nederland.

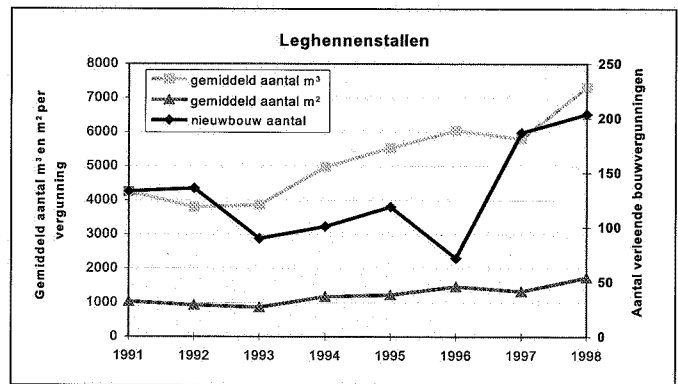
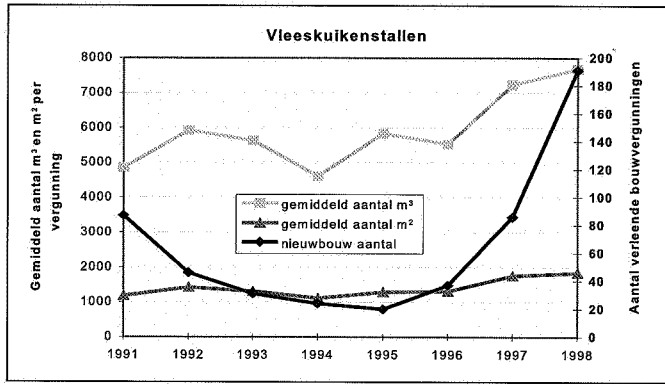
Huisvesting leghennen

Voor de huisvesting van leghennen vertoont het aantal verleende bouwvergunningen in de periode 1991-1998 een schommelend beeld, met eveneens een sterke toename in de jaren 1996-1998 tot ruim tweehonderd vergunningen (zie grafiek 2). Het gemiddeld aantal m² per vergunning nam toe van bijna 1200 in 1994 tot 1750 m² in 1998. Het gemiddeld aantal m³ per vergunning groeide in die periode van bijna 5000 m³ in 1994 tot ruim 7300 m³ in 1998.

Tabel 1: Kippenintensieve provincies anno 1999

verdeling kippen naar provincie	bedrijven(%)	dieren (%)	gemiddeld aantal dieren per bedrijf
Gelderland	28	19	18 000
Noord-Brabant	22	27	32 000
Limburg	11	17	37 000
Overijssel	12	10	21 000
overige provincies	26	27	25 000

Bron: CBS Landbouwtelling 1999

Vleeskuikens

Bij de vleeskuikens nam het aantal bedrijven in de periode 1990-1999 af van ruim 1400 tot ruim 1200; een daling met circa 15%. Het aantal vleeskuikens groeide in de periode 1990 t.m. 1997 gestaag van circa 41 miljoen tot 45 miljoen dieren (+ 10%). In 1998 en 1999 groeide het aantal dieren explosief tot 53,2 miljoen in 1999 (+ 18% in twee jaar tijd!). In 1999 wordt inmiddels ruim 60% van de 53 miljoen vleeskuikens in Nederland gehouden op 31% van de bedrijven. Het aantal grote bedrijven (meer dan 50 000 dieren) nam ten opzichte van 1996 met 40% toe tot 380. Deze grote bedrijven hebben een gemiddeld aantal van bijna 86 000 vleeskuikens onder dak. Het aantal kleinere bedrijven (< 25 000 dieren) nam in de genoemde periode af van 550 tot 410.

Huisvesting vleeskuikens

Het aantal verleende nieuwbouwvergunningen (> fl. 50 000,-) in de jaren negentig liep tussen 1991 en 1995 terug van 87 tot 20. Vanaf 1995 heeft de sterke groei van deze sector geleid tot een toename van het aantal bouwvergunningen in 1998 van 191 (zie grafiek 1). In deze grafiek is ook het gemiddeld aantal m² en gemiddeld aantal m³ per vergunning weergegeven. Vanaf 1994 nam het aantal m² per vergunning toe van ruim 1100 m² tot ca 1850 m² in 1998. Dit zou bijvoorbeeld een stal kunnen zijn van circa 18 m breed en 100 m lang, of twee stallen met die breedte van circa 50 m lang. Hierin kunnen minimaal circa 33 000 vleeskuikens worden gehouden. Het aantal m³ per verleende vergunning nam vanaf 1994 toe van ruim 4600 m³ tot circa 7700 m³ gemiddeld per bouwvergunning. Deze toename vertoont vanaf 1994 een sterkere groei dan het aantal m² per vergunning. Daaruit kan worden afgeleid dat vleeskuikenstallen in hoogte zijn

Tabel 2: Bedrijven en dieren in de legkippenhouderij

Bron: CBS Landbouwtelling 1996/1999

leghennen (>18wk)	1996		1999	
	bedrijven	dieren (x 1000)	bedrijven	dieren (x 1000)
aantal bedrijven en dieren naar bedrijfsgrootte	bedrijven	dieren x 1000	bedrijven	dieren x 1000
1 - 199	700	50	600	40
200 - 1 999	400	330	300	245
2 000 - 14 999	750	5 080	700	4 915
meer dan 15 000	570	24 340	590	26 220
verdeling naar bedrijfsgrootte in %	% dier	% bedrijf	% dier	% bedrijf
1 - 199	29	<<1	27	0
200 - 1999	17	1	14	<1
2000 - 14 999	31	17	32	16
meer dan 15 000	23	82	27	83

Tabel 3: : Bedrijven en dieren in de vleeskuikenhouderij

Bron: Landbouwtelling 1996/1999

vleeskuikens	1996		1999	
	bedrijven	dieren (x 1000)	bedrijven	dieren (x 1000)
aantal bedrijven en dieren naar bedrijfsgrootte	bedrijven	dieren x 1000	bedrijven	dieren x 1000
minder dan 10 000	150	830	110	540
10 000 - 25 000	400	6 490	300	5 150
25 000 - 50 000	420	14 670	430	15 110
meer dan 50 000	270	22 150	380	32 450
verdeling naar bedrijfsgrootte	% bedrijf	% dier	% bedrijf	% dier
minder dan 10 000	12	2	9	1
10 000 - 25 000	32	15	25	10
25 000 - 50 000	34	33	35	28
meer dan 50 000	22	50	31	61

toegenomen ten opzichte van 1994. Een grotere stalinhoud is gunstig voor het stalin-klimaat en met beperking van het maximaal aantal dieren per m² draagt dit bij aan het welzijn van de dieren.